

**Mfumo
Rafiki**

Kuzitazama aina tofauti za ukatili ambazo wasichana wenye ulemavu Tanzania wanakutana nazo wakati wa kupatiwa huduma za afya kuhusiana na miili yao, tendo la ndoa, mahusiano na kuzaa watoto.

Katika andiko hili Rahisi Kusoma, maneno magumu **yamekolezwa** wino. Tunafafanua tafsiri za maneno haya baada ya kuyatumia kwenye sentensi.

Utangulizi

Utafiti huu unaangalia jinsi ambavyo wasichana wenye ulemavu, wanaoishi Tanzania, wanapaswa kushughulikia ukatili wakati wanapopata **huduma za afya**.

Utafiti ni pale ambapo watu wanatumia muda kukusanya taarifa ili kugundua vitu vipya.

Utafiti huu unatazama **huduma za afya** zinazohusiana na miili yao, tendo la ndoa, mahusiano na kuzaa watoto.

Huduma hizi zinaweza kuhusisha:

- Kuwasaidia watu kupima maradhi yanayoambukizwa kwa njia ya ngono.

- Kutoa ushauri ni njia zipi za uzazi wa mpango watumie wanapotaka kupata mtoto na lini wanataka kuzaa.

- Huduma za afya kama una mtoto.

Taarifa hizi zitakueleza zaidi juu ya utafiti na nini kiligundulika.

Kuhusu utafiti

Utafiti ulikusanya taarifa za jinsi wasichana wenye ulemavu Tanzania walijisikia kuhusiana na kupata huduma za afya.

Hili lilifanyika kwa kuwaomba wasichana wenye ulemavu kufanya simulizi fupi juu ya upatikanaji wa huduma za afya kwao wenyewe au kwa wengine.

Simulizi zinaonyesha aina tofauti za ukatili ambao wasichana wenye ulemavu wanakutana nao wakati wa kutafuta huduma za afya when huduma za afya.

Taarifa zilizokusanywa kutokana na simulizi hizi zilipitiwa na Watanzania wenye ulemavu ambao walisaidia kufanya utafiti huu.

Nini kiligundulika?

Utafiti uligundua kuwa:

- Aina mbalimbali za ukatili dhidi ya wasichana wenye ulemavu zinafanywa na familia, jamii, marafiki na wahudumu wa afya.

- Wasichana wenye ulemavu wanakutana na **ukatili wa kihisia** wakati wanapopatiwa huduma za afya.

Ukatili wa kihisia ni pale ambapo mtu hutumia tabia zisizokuwa za vitendo kumtisha au kumdhibiti mtu mwingine. Unaweza kuhusisha:

- Kutumia maneno kuwafanya wasichana wenye ulemavu kuwa na hofu au kukarahika.

- Kutoa vitisho vya kufanya ukatili wa kimwili.

- Kuwalazimisha wasichana wenye ulemavu kufanya anachotaka yeye.

- Kupuuza au kutotimiza mahitaji ya wasichana wenye ulemavu.

Pia utafiti uligundua kuwa:

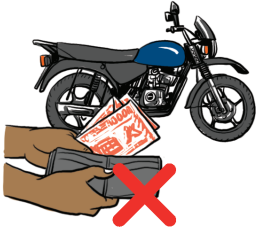
Wasichana wenye ulemavu wanakutana na **ukatili wa kiuchumi** wanapohitaji kupata huduma za afya.

Ukatili wa kiuchumi ni pale ambapo mtu mmoja hudhibiti pesa ya mtu mwingine, au vitu ambavyo anavihitaji.

Unaweza kuhusisha:

- Unaweza kuhusisha: Kukataa kuwasaidia wasichana wenye ulemavu kulipia huduma za afya.

- Kukataa kuwasaidia wasichana wenye ulemavu kusafiri ili kupata huduma za afya.

- Kuwapatia wasichana wenye ulemavu taarifa zisizo sahihi juu ya kiasi gani cha fedha kinahitajika ili kupata huduma za afya.

Pia utafiti uligundua kuwa:

- Wasichana wenye ulemavu wanakumbana na **ukatili wa kingono** wanapopatiwa huduma za afya.

- **Ukatili wa kingono** ni pale ambapo jambo lolote linaloashiria ngono linapokutokea pasipo ridhaa yako. Unaweza kuhusisha:

- Wahudumu wa afya kutamka mambo ya ngono kwa wasichana wenye ulemavu.

- Wahudumu wa afya wakifanya vitendo vya kingono kwa wasichana wenye ulemavu pasipo ridhaa yao.

- Wahudumu wa afya wanajaribu au wanafikiri juu kujaribu kufanya vitendo vya kingono kwa wasichana wenye ulemavu.

- Wahudumu wa afya wanawambia wasichana wenye ulemavu kuwa wanaweza tu kupata huduma za afya endapo watakubali kufanya ngono.

Pia utafiti uligundua kuwa:

- Wahudumu wa afya hawana uwezo mzuri katika kuwasiliana na wasichana wenye ulemavu wanaohitaji huduma za afya.

- Wasichana wenye ulemavu mara nyingi hawaelewi taarifa wanazopewa na wahudumu wa afya.

Hali hii inaathiri afya zao na inaweza hata kuhatarisha maisha yao. Hivi ndivyo kutopata huduma za afya kunaweza kusababisha madhara ya kimwili.

Kuelewa nini kiligundulika

Utafiti uligundua kuwa ukatili unaweza kuwafanya wasicha wenye ulemavu washindwe kupata huduma za afya wanazohitaji.

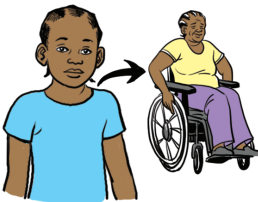
Wasichana wenye ulemavu wanakumbana na ukatili mara nyingi kuliko watu wengine kwa sababu ya:

- Ulemavu wao.

- Jinsia zao

- Umri wao.

Huduma hizi ni mhimu sana na zinaokoa maisha. Wasichana wenye ulemavu wanaposhindwa kupata huduma wanazohitaji kwa wakati, hii inakuwa aina ya ukatili.

Watu wengi wanapaswa kuelewa kuwa kuhakikisha watu fulani hawapati huduma wanazohitaji ni ukatili.

Ni mabadiliko gani yanaweza kufanyika?

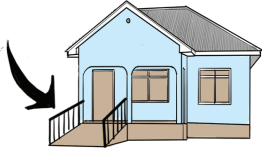
Mabadiliko yanayoweza kufanywa kuwasaidia wasichana wenye ulemavu wapate huduma wanazohitaji yanahusisha:

- Kuhakikisha kila mmoja anaelewa njia mbalimbali wasichana wenye ulemavu wanapaswa kupambana na ukatili.

- Kuwafikiria wasichana wenye ulemavu na mahitaji yao wakati wa kupanga mipango ya kutoa huduma.

- Kuhakikisha mawasiliano yanaleweka na majengo yanafikika katika kutoa huduma za afya ya kujamiiana kwa wasichana wenye ulemavu.

Kwa ujumla kila mmoja anapaswa kutenda haki kwa watu wenye ulemavu na kuwaona kama watu wenye haki sawa na watu wasiokuwa na ulemavu.

Huduma na usaidizi

Unaweza kupata usaidizi endapo kunamtu anakufanyia ukatili. Tafadhali piga namba ya huduma ya simu kwa mtoto: 166.

Utafiti huu ulifanywa na Virpi Mesiäislehto na Watu wenye Ulemavu Tanzania.

Utafiti huu ulifadhiliwa na taasisi ya Emil Aaltonen Foundation, Taasisi ya Utamaduni ya Finland, Tasisi ya Utafiti juu ya Ulemavu ya Finland, Taasisi ya Tukilinja, na Chuo Kikuu cha Jyväskylä.

Felm 1859

With support from
Finland's development
cooperation

Taarifa hizi za Mfumo Rafiki zimetolewa na easy-read-online.co.uk